

22. Maria Thelander_Svedala_Likvärdighet och tidiga insatser i förskolan

Keywords: förskola, specialpedagog, organisation, likvärdighet, tidiga insatser

Förskolorna i Svedala kommun hade i många år ett arbetssätt som inte genererade likvärdighet. Ett fåtal specialpedagoger ingick i ett team där rektorerna avropade stöttning när ett barn uppvisade behov av särskilt stöd. Det förebyggande och främjande arbetet både kring barnen och arbetslagen var i stort sett obefintligt. Specialpedagogerna spenderade så få timmar på varje förskola att de inte kunde vara delaktiga i ett systematiskt kvalitetsarbete. Förskollärarna uttryckte ett större behov av stöttning och vägledning än vad specialpedagogerna hade möjlighet att ge.

Hur skapar vi en likvärdighet i Svedalas kommunala förskolor i hur vi möter varje enskilt barn som har behov av särskilt stöd? Hur skapar vi förutsättningar för att arbeta mer förebyggande och främjande i hela organisationen ur ett specialpedagogiskt perspektiv?

Tallberg-Broman (2015) lyfter vikten av att förskolan som institution anpassar sina behov av insatser inom och mellan nivåerna organisation- grupp- och individ. Tidiga insatser och tidig upptäckt är beroende av varandra. Internationella och nationella styrdokument framhåller en förskola där organisation, verksamhet och innehåll ska ha en hög inkluderande kvalitet. (Lpfö 18; OECD 2017; European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2017a, 2017b;). Palla (2003) och Renblad & Brodin (2014) visar i sin forskning betydelsen av att förskolans pedagoger har god tillgång till specialpedagog för det förebyggande arbetet.

Kartläggningen bestod av gruppintervjuer och individuella intervjuer med rektorer, biträdande rektorer och specialpedagoger samt analys av rektorernas och specialpedagogernas systematiska kvalitetsarbete utifrån nuläge i dåvarande organisation. Resultatet visade att:

- Organisationen gav inte tillräckliga förutsättningar för det förebyggande och främjande arbetet.
- Specialpedagogerna deltog sällan i utvecklingsarbetet på förskolorna.
- Specialpedagogerna kunde inte tillräckligt regelbundet tydliggöra, följa upp eller återkoppla kring beslutade insatser tillsammans med mentor/arbetslag.

Utifrån kartläggningen togs beslut om ny organisation med specialpedagoger på enhetsnivå för att ge bättre förutsättningar för likvärdighet samt främjande och förebyggande arbete.

Specialpedagogernas arbete fram till idag har främst bestått av att kartlägga och identifiera barnens och personalens behov av stöttning utifrån dels rektors, dels förskollärarnas frågor kring enskilda barn, grupper eller den specifika förskolans organisation.

Vi förväntar oss positiva effekter då både rektorer, pedagoger och specialpedagoger upplever att vi har ökat likvärdigheten och genom att specialpedagogerna arbetar närmre verksamheten har arbetet med främjande och förebyggande insatser kommit till stånd. En fullvärdig uppföljning behöver ske för att vi ska kunna hävda att insatsen har gett de effekter vi eftersträvat.

På seminariet kommer representanter från rektorsgruppen, specialpedagogerna och förskollärarna att presentera de utmaningar som vi såg i tidigare organisation och de resultat vi såg i intervjuer och SKA-underlag. Detta ledde fram till förändringar som vi kommer att presentera på seminariet. Vi kommer också att lyfta de effekter vi har sett genom rektorernas

SKA-arbeten efter snart två år med lokala specialpedagoger och hur vi planerar att göra en större uppföljning.

Utvecklingsarbetet har relevans för andra kommuner i Sverige eftersom alla barn i förskolan har rätt till en likvärdig utbildning. Ifall vi kan påvisa goda effekter av vårt arbete kan detta förhoppningsvis leda till att andra kommuner gör en liknande insats.

Referenser

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, (2017a). Självreflektion avseende inkludering i förskolan. (E. Björck-Åkesson, M. Kyriazopoulou, C. Giné och P. Bartolo, red.). Odense, Danmark.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, (2017b). Inkluderande utbildning i förskolan: Nya rön och verktyg – Slutlig sammanfattande rapport. (M. Kyriazopoulou, P. Bartolo, E. Björck-Åkesson, C. Giné och F. Bellour, red.). Odense, Danmark.

Läroplan för förskolan, Lpfö 18. (2018). Stockholm: Skolverket.

OECD (2017), Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care, Starting Strong, OECD Publishing, Paris,
<https://doi.org.ezp.sub.su.se/10.1787/9789264276116-en>.

Palla, L. (2003). *Specialpedagog i förskolan: En kvalitativ studie om specialpedagogisk verksamhet med fokus på specialpedagogens uppdrag och yrkesroll*. C-uppsats i specialpedagogik. Kristianstad: Högskolan Kristianstad, Institutionen för beteendevetenskap.

Renblad, K., & Brodin, J. (2014). Behövs specialpedagoger i förskolan? Socialmedicinsk Tidskrift, 91(4), 384–390, <http://hj.divaportal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:762693>

Tallberg-Broman, I., Vallberg Roth, A.-C., Palla, L., Persson, S. (2015) *Förskola tidig intervention. Delrapport från SKOLFORSK-projektet*. (Vetenskapsrådets rapporter).